

УДК 37.026.

https://doi.org/10.52058/3041-1572-2026-1(21)-236-248

Кухарська Вікторія Богданівна кандидат психологічних наук, доцент кафедри української та іноземних мов Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя, Тернопіль, https://orcid.org/0000-0003-4763-0387

Мартиць Юрій Миколайович кандидат медичних наук, доцент кафедри дитячої стоматології Тернопільського національного медичного університету ім. І.Я. Горбачевського МОЗ України, https://orcid.org/0000-0002-9222-5017

Краса Галина Василівна асистент кафедри романо-германської філології та професійної комунікації, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЗАСОБАМИ МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ У СИСТЕМІ КООРДИНАТ СУЧАСНОЇ МОВНОЇ ОСВІТИ. ДОСВІД ВЕЛИКОЇ БРИТАНІЇ

Анотація. У статті доведено, що явище інтелектуального виховання у Великій Британії перебуває у стадії розвитку, але британські освітяни роблять усе можливе для його вдосконалення. Метою дослідження є встановлення зв'язків між інтелектуальним вихованням, як явищем, що займає провідну позицію у процесі формування сучасної особистості і сучасними Інтернет-формами його реалізації у навчально-виховному процесі. Проте їм залишається ще багато працювати для покращання форм навчання, які би сприяли розвитку інтелектуальних інтересів у англійських школярів і покращанню їх освітнього рівня на міжнародній арені. Зроблено висновок, що комп'ютерні ігри в Англії застосовуються для навчання не лише дітей, а й дорослих. Деякі дослідники стверджують, що взагалі ігрові прийоми в процесі навчання дають більший ефект, коли їх використовують не на початковому, а на проміжних та заключних етапах навчання. Вони мотивують це тим, що в процесі навчання з часом інтерес слабне, тому його рекомендується збуджувати саме такими активними методами, як ігри. Засобами розумового виховання є широкий спектр предметів, які використовуються у системі пізнавальної діяльності людини: книги, комп'ютерна техніка, лабораторне пізнавальної діяльності людини. У підході до вибору методів треба виходити з головного завдання –забезпечувати інтелектуальний розвиток вихованців. Тому варто надавати перевагу тим методам, які

сприяють включенню особистості в активну самостійну пізнавальну діяльність. Процес інтелектуального розвитку особистості, накопичення інтелектуального багатства реалізується через наполегливу і напружену працю. Особливо важливо забезпечити оптимальні умови для такої діяльності в роки дитинства, підліткового і юності. Зроблено припущення, що одним із застосовуваних методів прилучення учнів до активної громадянської діяльності в англійській педагогіці є проблемний підхід, що базується на розробці так званих проектів. Проект являє собою певну конкретну тему, яка охоплює комплекс проблем і вимагає застосування знань з різних предметів. Своєю формою і суттю проекти дещо нагадують застосовувані в деяких наших навчальних системах „ ділові ігри”.

Ключові слова: інтелектуальне виховання, мовна освіта, Інтернет-технології, гейміфікація, навчально-виховний процес.

Kukharska Victoria Bohdanivna Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Ukrainian and Foreign Languages Department, Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil, https://orcid.org/0000-0003-4763-0387

Martyts Iurii Mykilaiovych Candidate of Medical Sciences, Associate Professor, Department of Pediatric Dentistry, I. Horbachevsky Ternopil National Medical University, Ternopil, https://orcid.org/0000-0002-9222-5017

Krasa Halyna Vasylivna Assistant of the Department of Romanic and Germanic philology, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University, Ternopil Volodymyr Hnatiuk National Pedagogical University

INTELLECTUAL EDUCATION USING THE INTERNET IN THE COORDINATE SYSTEM OF MODERN LANGUAGE EDUCATION. THE EXPERIENCE OF GREAT BRITAIN

Abstract. The article proves that the phenomenon of intellectual education in Great Britain is in the development stage, but British educators are doing everything possible to improve it. The purpose of the study is to establish connections between intellectual education, as a phenomenon that occupies a leading position in the process of forming a modern personality, and modern Internet forms of its implementation in the educational process. However, they still have a lot of work to do to improve forms of learning that would contribute to the development of intellectual interests in English schoolchildren and improve their educational level in the international arena. The conclusion is made that computer games in England are used to teach not only children, but also adults. Some researchers argue that in general, game techniques in the learning process give a greater effect when they are used not at the initial, but at the intermediate

and final stages of learning. They motivate this by the fact that in the learning process, interest weakens over time, so it is recommended to arouse it with such active methods as games. The means of intellectual education are a wide range of objects used in the system of human cognitive activity: books, computer technology, laboratory cognitive activity of a person. In the approach to the choice of methods, one should proceed from the main task - to ensure the intellectual development of pupils. Therefore, preference should be given to those methods that contribute to the inclusion of the individual in active independent cognitive activity. The process of intellectual development of the individual, the accumulation of intellectual wealth is implemented through persistent and intense work. It is especially important to provide optimal conditions for such activity in the years of childhood, adolescence and youth. It is assumed that one of the methods used to involve students in active civic activity in English pedagogy is a problem-based approach, based on the development of so-called projects. The project is a specific topic that covers a set of problems and requires the application of knowledge from various subjects. In their form and essence, projects are somewhat reminiscent of the "business games" used in some of our educational systems.

Keywords: intellectual education, language education, Internet technologies, gamification, educational process.

Постановка проблеми. Важливим складником всебічного розвитку особистості є інтелектуальне виховання. Людині властиве активне пізнання оточуючої дійсності, оволодіння інтелектуальним досвідом попередніх поколінь, систематизація його і на цій основі підйом сходинками соціального прогресу. Розумова діяльність є провідною в житті людини. Вона є найважливішою передумовою соціального становлення особистості, її морально-духовного збагачення. У різних країнах важливості інтелектуального виховання надають різного значення. Метою нашого дослідження є встановлення зв’язків між інтелектуальним вихованням, як явищем, що займає провідну позицію у процесі формування сучасної особистості і сучасними Інтернет-формами його реалізації у навчально-виховному процесі на загальному тлі внутрішньої і зовнішньої політики Великої Британії, адже об’єднане Королівство Великої Британії і Північної Ірландії, як одна з провідних країн у галузі творення міжнародної політики, а також, як взірцева країна відносно традиційності і стабільності внутрішньодержавних справ, надає особливого значення освітній сфері, а також розв’язанню ряду проблем, пов’язаних з реформуванням форм інтелектуального виховання у навчально-виховному процесі. Одним із способів підвищення мотивації учнів на уроках іноземної мови є запровадження ігрових технологій у процес навчання. У зарубіжній та вітчизняній літературі немає єдиного визначення терміна мотивації. Так, можна зустріти визначення мотивації, як усвідомлення причини активності та досягнення мети, загальний термін для

позначення спонукальної сили, що спрямовує активність людини на дії щодо задоволення потреб, а також термін, що описує навчальну мотивацію, як сукупність процесів, методів та засобів спонукання учнів до продуктивної пізнавальної діяльності, активного освоєння змісту освіти. Мотивація розглядається як система взаємопов'язаних та підпорядкованих мотивів діяльності людини та сукупність спонукань, що викликають активність людини та призводять до вчинення певних дій, що визначають, таким чином, загальну спрямованість особистості. Ґрунтуючись на сукупності визначень, у нашій роботі ми будемо сприймати мотивацію, як сукупність мотивів, що визначають лінію та стратегію поведінки суб'єкта, спрямованих на задоволення власних потреб, досягнення мети, що забезпечує здатність надавати особистісний сенс подіям та діяльності, прийняття рішень щодо обґрунтування своєї діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Донедавна складалося уявлення про виховання англійської молоді у рамках консервативності та невідступності від філософських уявлень англійської педагогічної думки, а саме праць Джона Локка „Думки про виховання”, де інтелектуальному розвитку майбутнього джентльмена надавалося другорядне значення [цит. за 2]. У виховному процесі більше уваги приділяли фізичному розвитку, а також знанню ремесел – як формуванню практичних вмінь для якісного ведення комерційних та інших справ у майбутньому. Внаслідок технологічної революції з’явилася потреба у знаннях з різних галузей науки, а також у підготовці відповідних спеціалістів. Реформування освіти, як і впровадження у навчально-виховний процес новітніх методів інтелектуального виховання таких, як диспути, дискусії, тестування різного ступеня важкості допомагає на даному етапі англійським школярам та студентам вибрати саме те, що найбільш відповідає інтересам і ступеню підготовленості. Сучасні науковці до інтелектуальної культури відносять також інтерес до роботи з книгою і новими інформаційними технологіями; розвинені розумові сили, мислення, здатність здійснювати саморегуляцію інтелектуальної діяльності. На думку науковців, розумові сили (розум) – це сукупність індивідуальних здібностей до накопичення знань, оволодіння основними розумовими операціями, інтелектуальними уміннями [1], [2], [3], [4], [5].

Накопичення певного фонду знань є важливою умовою інтелектуальної і активної пізнавальної діяльності. Без запасу систематизованих знань не може розвиватися жодна цінна якість розуму. Накопичення певного фонду знань учнями передбачає перш за все оволодіння конкретним навчальним матеріалом: фактами, термінологією, символами, іменами. Назвами, датами, поняттями різного роду (загальними. частковими, конкретними, абстрактними), зв’язками і залежностями, які існують між ними і знаходять відображення у правилах, законах, закономірностях, формулах. До знань відносять також уявлення про галузі і способи застосування цих знань, а також володіння методами їх використання.

Виклад основного матеріалу. Мета статті полягає у вивченні залежності втілення реформ освіти у життя, а також якісне виконання їх від таких факторів як історична значущість даної проблеми, її зв'язок з сьогоденням на кожному етапі освітньої сфери Великої Британії. Дослідження націлене не тільки на якісну характеристику освітньої системи Великої Британії і її внесок у загальну розбудову сучасних освітніх Інтернет-технологій.

Людина належить до виду homo sapiens. Їй властиве активне пізнання оточуючої дійсності, оволодіння інтелектуальним досвідом попередніх поколінь, систематизація його і на цій основі підйом сходинками соціального прогресу. Розумова діяльність є провідною в житті людини. Вона є найважливішою передумовою соціального становлення особистості, її морально-духовного збагачення. Інтелектуальне виховання спрямоване на розв'язання ряду завдань:

- Опанування системи знань про наукові засади розвитку природи і суспільства.
- Розвиток потенційних інтелектуальних сил особистості.
- Формування культури розумової праці.

У розв'язанні завдань інтелектуального виховання треба виходити з постулату, що основним багатством окремої людини і людської спільноти взагалі є інтелектуальне багатство. Якраз цим критерієм визначається престижність тієї чи іншої держави у світовому співтоваристві. Тому провідним завданням інтелектуального виховання є створення оптимальних умов для розумового розвитку кожної особистості і максимальне забезпечення засвоєння учнями та студентами основ наук, розвиток їх пізнавальних здібностей і формування на цій основі наукового світогляду, його змісту, системи фактів, понять, положень з усіх галузей науки, культури і техніки. Освічена людина повинна володіти основами наук, техніки, мистецтва і культури. Ці знання мають бути систематизовані, постійно поповнюватися.

Крім того інтелектуальне виховання передбачає оволодіння людиною рядом важливих розумових операцій: аналізом і синтезом, порівнянням, систематизацією. Важливим завданням є формування інтелектуальних умінь, до яких відносять: загальні вміння (читати, слухати, усно висловлювати свої думки, писати) , та спеціальні вміння (читати ноти, карти, схеми, слухати музичні твори і користуватися довідковою літературою). Усі ці вміння є важливою передумовою становлення культури інтелектуальної праці.

Процес інтелектуального виховання людини супроводжує її впродовж усього життя. Можна виділити певні напрямки (шляхи) інтелектуального виховання :

- стихійне сприйняття явищ і процесів навколишньої природної та соціальної дійсності людиною з раннього віку.
- навчання в загальноосвітніх навчально-виховних закладах

- навчання у професійних навчальних закладах
- користування засобами масової інформації (книгами. газетами, журналами, радіо, телебаченням)
- участь людини у продуктивній праці
- залучення студентів до позакласної і позашкільної виховної роботи
- організація досвіду поведінки особистості в соціальній діяльності
- включення людини у систему самоосвіти

Засобами розумового виховання є широкий спектр предметів, які використовуються у системі пізнавальної діяльності людини: книги, комп'ютерна техніка, лабораторне пізнавальної діяльності людини.

У підході до вибору методів треба виходити з головного завдання –забезпечувати інтелектуальний розвиток вихованців. Тому варто надавати перевагу тим методам, які сприяють включенню особистості в активну самостійну пізнавальну діяльність.

Процес інтелектуального розвитку особистості, накопичення інтелектуального багатства реалізується через наполегливу і напружену працю. Особливо важливо забезпечити оптимальні умови для такої діяльності в роки дитинства, підліткового і юності.

Велика Британія має давню і розвинену систему освіти. Перші школи існували на території Англії ще в часи, коли майже вся вона входила до складу Римської імперії і Лондон з мікроскопічного поселення перетворився на центр ремесла і торгівлі. Надалі система освіти спочатку обслуговувала церкву і керівну адміністрацію країни, а з середньовіччя розвивалася паралельно з економікою країни, задовольняючи її потреби. Засновані на початку 13 століття університети в Оксфорді й Кембриджі для навчання еліти, покликаної слугувати Богові й державі, кілька століть репрезентували всю її вищу освіту, адже наступні університети з'явилися тільки після 1830 року під тиском суспільних вимог періоду індустріальної революції та нових потреб країни. Та й після цього вища освіта країни була елітарною і охоплювала надто малий відсоток молоді.

Істотне розширення вищої освіти настало відразу після перемоги у Другій Світовій війні, коли за порівняно короткий час кількість університетів подвоїлася, а їхній контингент зріс ще більше. З кінця 19 століття у Великої Британії працювали технічні коледжі, але їхні дипломи вважались нижчими від академічного стандарту університетів. Лише з 1956 року, зі створенням Національної ради з присудження академічних звань, дипломи закладів технічного сектору освіти підняли до рівня бакалаврських. Майже століття вища освіта Великої Британії була взірцем бінарної моделі, для якої притаманний чіткий поділ на університетський та не університетський сектори, проте Акт 1992 року надав технічним інститутам статус університетів, і два сектори злилися в один, хоч відмінності між технічними й рештою університетів залишилися значними. Отож вища освіта Великої Британії перестала бути бінарною.

Сучасні системи освіти Англії, Уельсу, Шотландії та Північної Ірландії відрізняються певними деталями, але основні їхні структури подібні. Дошкільне виховання існує лише з віку 4 років, для цього вирішено запровадити щось на зразок „підготовчого класу", оскільки обов'язкова освіта розпочинається з 5 років. Тривалий період вся система обов'язкової освіти була підпорядкована місцевим органам. Це спрощувало вирішення поточних питань, але ставало на заваді глобальній реформі освіти. Тому останнім часом уряд Великої Британії здійснює план підвищення керованості закладів шляхом переходу під його опіку. Водночас підвищилися вимоги щодо дотримання державних стандартів у навчальних планах, змісті дисциплін тощо.

Початкова школа – найчастіше 6-класна – має два цикли: 2 і 4 роки. Середня – теж 6 – класна, якщо учень успішно долає сходинки, але обов'язкові лише 5 класів (у Шотландії 4). Якщо учень продовжує навчання у денній державній школі, то для нього заняття безкоштовні. Але він може засвоювати фах на виробництві (система учнівства) й відвідувати профшколу. Можна навчатися і в коледжах подальшої освіти. Успішне навчання в цих навчальних закладах дає можливість отримати сертифікат про середню освіту, якість якого дуже залежить від кількості складених предметів на „ відмінно".

Поряд із державними існують і приватні школи та інші заклади освіти, як звичайні, так і інтернатні. І дуже часто батьки віддають перевагу навчанню своїх дітей у приватних закладах.

Вища освіта представлена університетами. Усі університети Великої Британії мають високий рівень автономії у визначенні курсів, програм і методів навчання. Загальну політику у вищій освіті здійснює Міністерство освіти і науки шляхом розподілу матеріальних ресурсів. Посередницькі функції між урядом і університетами покладені на три ради університетських фондів (Англії, Шотландії та Уельсу). До них входять представники закладів вищої освіти з регіонів Великої Британії, шкіл та ліцеїв, роботодавців. Таке широке представництво дає змогу поєднати інтереси держави й вищих шкіл, досить об"єктивно оцінюючи останні. Для цього розширюється число критеріїв, за якими має визначатись якість навчальних послуг і рівень закладу.

Середня освіта у Великої Британії, для тих, хто бажає вчитися в університетах триває найчастіше 13 років, два останні з яких присвячуються поглибленому вивченню дисциплін, котрі учень пропонує обрати для студій у ВЗО. Вони надають змогу обрати курси різного рівня складності, що призводить до неаквівалентних атестатів. Право вступу до ВЗО без іспитів надає атестат про загальну освіту підвищеного рівня..(A level). За великої автономії шкіл в освітньому процесі підсумкові вимоги стандартизовані, бо випускні іспити проводять кілька незалежних екзаменаційних рад. Більшість абітурієнтів мають А – рівень з трьох дисциплін.

Хоч у країні дотримуються політики відкритої вищої освіти, зацікавлені органи встановлюють квоти місць (держсектор з освіти – для вчителів, департамент охорони здоров'я – для лікарів тощо). Якщо кількість заяв перевищує квоту чи кількість вільних місць в аудиторіях застосовується селекція, форми якої визначаються самими ВЗО. Право на квотування мають і органи розподілу фондів і ресурсів.

Суттєві відмінності в доступі у ВЗО спостерігається в Шотландії, втім це не заважає їй мати майже удвічі більшу кількість студентів, ніж в інших регіонах Великої Британії. Нарешті Оксфорд Кембридж та Дургем проводять для абітурієнтів конкурсні вступні екзамени. Навчання розпочинається 1 вересня і формально закінчується 30 серпня, але насправді навчальний рік коротший. Кожен ВЗО автономний у тривалості навчального року за умови дотримання загальних критеріїв : закінчення занять у червні, кілька перерв на головні релігійні свята.

Навчальний рік поділяється на три частини (terms), але в останній більшість ВЗО скорочує кількість навчальних годин для надання студентам часу на перегляд матеріалу і підготовку до екзаменів.

Існує два рівні – бакалаврський та магістерський. Після завершення навчання першого рівня студент може продовжити освіту для отримання вищої кваліфікації. Отримання диплома магістра відкриває шлях до студій докторського рівня з присвоєнням звання Доктор Філософії.

На відміну від українських, британські дипломи мають переважно академічне наповнення, надаючи право продовжувати навчання і виконувати певні професійні обов'язки на невисокому рівні. У регульованих та інших професіях необхідний період стажування і складання додаткових екзаменів відповідній фаховій комісії. Говорячи про середню освіту, як важливу ланку освітньої системи у Великої Британії , то варто зазначити, що поняття інтелектуального виховання , як і виховання взагалі тут розроблено найбільше, тому йому слід приділити найбільшу увагу.

Слід зауважити, що інтелектуальному, а особливо політичному вихованню в школах Англії надається особлива увага. Ще в 50-60- ті роки , коли у країні розроблялася реформа шкільних програм, тут було введено спеціальні інтегровані курси суспільствознавства. Вони мали різні назви – „Соціальні науки„, „Вивчення навколишнього середовища", „Наука про суспільство". Проте сутність їх була одна – дати дітям якомога повніше уявлення про будову сучасного суспільства, місце людини в ньому, а також прилучити молодь до активної участі у суспільному житті. За висловом англійського педагога Д. Тернера, „ головним завданням суспільних наук є розвиток бажаної соціально – громадянської поведінки".

Нова хвиля реформаторства торкнулася системи політичного виховання школярів у 70 –ті й пізніші роки. Тоді було взято курс на індивідуалізацію навчання і виховання. Відповідно змінювалися шкільні програми, навчальні посібники, удосконалювалася методика викладання. Наприкінці 70 –тих років Національний комітет по розробці нової навчальної програми з суспільствознавства, створений міністерством освіти, розіслав у всі середні школи країни документ, де було визначено мету цього курсу : розвинути в учнів такі поняття й вміння, які сприятимуть розумінню себе і свого суспільства, критично оцінювати поведінку тих, хто тебе оточує, застосовувати свої знання і здібності на блага людства.

Уважно ознайомлюючись з англійськими програмами з суспільствознавства, не можна не помітити, що у вивченні соціального середовища вони мають тенденцію йти не від загальних понять до конкретних явищ навколишньої дійсності, чим часом грішать наші вітчизняні програми, а тим більше підручники, а навпаки, що цілком відповідає законам дидактики, психології сприймання інформації дітьми. Так один з підручників з курсу суспільствознавства призначений для учнів 14- 16 років, пропонує такі теми –„Алкогольні напої”, „Наркотики”, „Освіта”, „Сім’я”, „Навколишнє середовище”„ Здоров”я суспільства” та розміщені в алфавітному порядку, щоб учні могли вивчати їх на власний розгляд, тобто коли в них пробудиться інтерес до тієї чи іншої проблеми. Усі теми мають однакову структуру : основна інформація , запитання загального характеру, деталізовані, дрібні запитання. У кінці підручника вміщено запитання для перевірки ступеня розуміння матеріалу даної теми.

Загалом можна сказати, що підручники для англійських шкіл з суспільствознавства будуються за принципом конкретизації матеріалу навколо однієї теми, або комплексу тем – з тим, щоб заглиблюючись у вивчення, учні могли відштовхнутися від конкретного, знайомого і поступово розширювати коло своїх знань про той, чи інший предмет.

В основі цього підходу лежить теорія відомого прогресивного американського психолога Дж. Брунера відносно спіралеподібно побудованої програми навчання. Суть її полягає в тому, що будь які суспільні, чи науково значущі теми, проблеми, поняття можуть і повинні якомога раніше за висловом автора залучатися в вестись інтелектуально в максимальній відповідності з формами мислення дитини. Розвиток, перетлумачення відповідних тем слід залишити до більш пізніх ступенів навчання [цит. за 2].

Одним із застосовуваних методів прилучення учнів до активної громадянської діяльності в англійській педагогіці є проблемний підхід, що базується на розробці так званих проектів. Проект являє собою певну конкретну тему, яка охоплює комплекс проблем і вимагає застосування знань з різних предметів. Своєю формою і суттю проекти дещо нагадують застосовувані в деяких наших навчальних системах „ ділові ігри”.

Робота над проектом розрахована майже на місяць. Кожного тижня учні працюють над ним чотири навчальних періоди по 45 хвилин. Уся система проекту розподіляється між невеликими групами людей, дібраними за інтересами і здібностями. Керує групами і координує роботу вчитель. Він організовує відвідування міських об'єктів, необхідних для розкриття того, чи іншого розділу проекту, заздалегідь домовляючись про це з відповідними міськими властями чи організаціями.

У ході роботи учні збирають фактичний матеріал, різноманітну інформацію. Кожна група крім того, готує ще й велику настінну карту міста, на яку наносять відповідні об'єкти й відомості. Копії цих карт у меншому масштабі зшивають в альбом і вручають директорові школи, а той – голові комітету по освіті.. Потім директор робить висновок на загальних зборах класу, а голова комітету – вручає грамоту. Для роботи над проектами учні заводять зошити, де вміщують весь потрібний матеріал, а також власні роздуми та враження.

„Особисті робочі зошити" – це щось на зразок щоденника, куди заноситься все, що учень робить, працюючи над заданою темою. Педагоги вважають. Що такий зошит допомагає учням аналізувати свою роботу, оцінювати себе. З іншого боку, цей зошит дає вчителеві діагностичний матеріал, допомагає йому вивчати індивідуальні особливості дитини, її інтереси [цит. за 2].

Однією з тенденцій прилучення учнів англійської загальноосвітньої школи до політичного життя є „ демократичний метод ведення дискусій". Один з авторів цілого ряду робіт, присвячених методиці викладання курсу суспільствознавства, Н. Гейнес наголошує на тому, що виховання підростаючого покоління необхідно трактувати. Як підготовку його до служіння суспільству, заснованому на „ демократичних засадах". У книжці „ Людина до людини" він переконує в перевагах „ методу участі" і пропонує створювати на уроках політичні ситуації, які учні розігрували б самостійно. Теми уроків, що проводяться методом дискусій – різноманітні. Тут підготовка та проведення виборів у парламент чи муніципальні органи, судові справи. Обговорення законопроектів у парламенті тощо. Обравши тему дискусії вчителі роздають учням відповідні матеріали, а також пропонують знайти необхідне самим [цит. за 2].

Методика проведення дискусій підкреслює, що головною фігурою є вчитель. Проте він повинен не повчати, а обговорювати з учнями обрану тему. Його обов'язок – створити сприятливу обстановку в класі, допомогти учням здобути відповідні знання, оперативно знаходити потрібний додатковий матеріал і загалом підтримувати в класі дискусійну атмосферу. Турбота англійських педагогів про інтелектуальне і зокрема політичне виховання школярів викликана низькою суспільною активністю останніх у підлітковий період. За даними міжнародного дослідження молоді віком від 12 до 18 років, проведеного в Англії, Німеччині та Франції, стосовно її інтересу до політики. Із

занальної кількості опитаних тільки 2 % відповіли, що дуже цікавляться політикою, менш активно – 5, трохи – 23, ледве-ледве – 17 , зовсім ні – 50%. Причини такої байдужості різні. Вони вивчаються. Це і незадоволення існуючим соціальним порядком і разом з тим небажання щось змінити в ньому на краще.

Та як би там не було, і в тому, і в іншому випадку школа мусить виявляти турботу про формування активної життєвої позиції молодої людини. Звідси пошук нових, більш ефективних форм даного типу виховання. Останнім часом в англійській школі посилився потяг до впровадження у навчальний процес ігор. Так автори книги „Викладання і навчання у школі" Р.Біет та Дж. Хартлі стверджують, що „використання ігор і театралізації користуються в педагогіці шаленим попитом". Вони ж називають комп'ютерні ігри „популярним джерелом здобуття знань". До речі, як звичайні, так і комп'ютерні ігри в Англії застосовуються для навчання не лише дітей, а й дорослих. Деякі дослідники стверджують, що взагалі ігрові прийоми в процесі навчання дають більший ефект, коли їх використовують не на початковому, а на проміжних та заключних етапах навчання. Вони мотивують це тим, що в процесі навчання з часом інтерес слабне, тому його рекомендується збуджувати саме такими активними методами, як ігри [цит. за 2].

У ході застосування комп'ютерної гри в навчанні іноземної мови можливо повне дотримання всіх етапів роботи з текстом:

1. Дотекстовий етап: створення інтересу, активізація пізнавальних мотивів, зняття мовних труднощів. Учні та студенти можуть визначити тему комп'ютерної ігри, припустити, про що буде ця гра або фрагмент гри.

2. Текстовий етап: запровадження нових лексичних одиниць. Можуть бути надані завдання пояснення значення слів, відповіді питання, контроль розуміння.

3. Післятекстовий етап: використання сюжету гри для розвитку навичок монологічного/діалогічного мовлення, навичок писемного мовлення. Для кожної частини гри можуть бути використані такі типи завдань:

•Завдання по роботі зі словником: завдання, спрямовані на відпрацювання слів, такі як складання пропозицій, підбір синонімів, заповнення кросворду,

•пояснення слів англійською. Дані вправи дозволяють систематизувати і закріпити словник, а також розвинути мовний здогад у учнів та студентів. Завдання виконуються на уроці під керівництвом вчителя, після яких передбачається проходження частини гри самостійно у вигляді домашнього завдання.

•Завдання на розуміння матеріалу: відповіді на запитання щодо програного фрагмент.

•Завдання на розвиток навичок монологічного та діалогічного мовлення – підготовка монологу на задану тему; навичок писемного мовлення – написання есе.

Висновки. Вивчення прогресивних здобутків англійських педагогів у сфері виховання, зокрема інтелектуального являє собою одне з найбільш цікавих і корисних завдань для вітчизняної педагогіки. Опрацювавши достатню кількість матеріалу для висвітлення теми нашого дослідження і зумівши провести паралелі між системою освіти у Великої Британії і формами реалізації інтелектуального виховання у навчально-виховному процесі, ми можемо посудити. що актуальність даної проблеми є особливо високою на сучасному етапі, як і у Великої Британії, так і в Україні. Складнощі у реформуванні освіти, особливо на ланках початкової і середньої школи, проблема автономності і фінансування школи – це ті пункти, які вимагають найглибшого дослідження, особливо в контексті важливості інтелектуального виховання, як і на кожному етапі індивідуального розвитку особистості, так і крізь призму проблем освіти на загальнодержавному рівні. Пройшовши ряд етапів розвитку, починаючи від самого зародження англійської педагогічної думки (Джон Локк „Думки про виховання") до модернізації освіти у кінці 20- на початку 21 століть, явище інтелектуального виховання не втратило своєї значущості, а й набуло нових переваг у порівнянні з іншими видами виховання. Враховуючи той факт, що сучасна технологічна революція поставила нові вимоги щодо освіти і інтелектуального виховання молодшого покоління, перед британськими освітянами з'явилися нові завдання , які вони успішно долають. Усе це, а також коротку історію зародження такого педагогічного явища, як інтелектуальне виховання, ми намагалися висвітлити у нашому дослідженні, використавши велику кількість джерел інформації. Ми вважаємо. що дана проблема може послужити взірцем для вирішення багатьох завдань, і крім того, розвине інтерес до систем освіти інших країн, що є важливим, враховуючи останні події в освітній сфері в Україні. Тобто підсумовуючи усе вище сказане, ми дійшли до висновку, що явище інтелектуального виховання у Великій Британії перебуває у стадії розвитку, але британські освітяни роблять усе можливе для його вдосконалення. Проте їм залишається ще багато працювати для покращання форм навчання, які би сприяли розвитку інтелектуальних інтересів у англійських школярів і покращанню їх освітнього рівня на міжнародній арені.

Література:

1. Вдовиченко Р. Формування системи професійно-ціннісних орієнтацій студентів університету як педагогічна проблема. Зб. наук. пр. Уманського держ. педагогічного ун-ту, 2019. Вип. 3. С. 24–30.

2. Демченко О.Й. "Сімейне виховання у Великобританії. Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних закладів освти. Тернопіль ТДПУ, 2002, ст 108

3. Пищик О. Критичне мислення як фактор професійної компетентності. Школа синергії освіти і духовності: нові виклики, тренди і можливості : мат. міжнар. наук.-практ. онлайн конф. (м. Київ, 23 жовтня 2020 р.). Київ : ДЗВО «Університет менеджменту освіти». 2020. С. 116–120.

4. Хвостиченко О. М. Розвиток як природна потреба людини. Духовно-інтелектуальне виховання і навчання молоді в XXI столітті : міжнар. період. зб. наук. пр. / за заг. ред. В. П. Бабича, Ю. Д. Бойчука, Л. С. Рибалко, О. М. Хвостиченка. Харків : ВННОТ, 2022. Вип. 4. С. 587–591.

5. Topalova S., Chystilina T. The Future of Civic Education in Ukraine - Transition to the Current European Model. URL: http://surl.li/kvqmzq

6. Datta S. Psychological Implications of Virtual Learning Environments: Perspectives in the Post-Covid Period. Psychology & Psychological Research International Journal (PPRIJ). 2023/ Vol. 8 Issue 1. DOI : https://doi.org/10.23880/pprij-16000323

References:

1. Vdovychenko R. Formuvannia systemy profesiino-tsinnisnykh oriientatsii studentiv universytetu yak pedahohichna problema [Formation of a system of professional and value orientations of university students as a pedagogical problem.]. Zb. nauk. pr. Umanskoho derzh. pedahohichnoho un-tu, 2019. Vyp. 3. S. 24–30. [in Ukrainian].

2. Demchenko O.I. "Cimeine vykhovannia u Velykobrytanii. Navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh pedahohichnykh zakladiv osvty *[Family education in Great Britain]*. Textbook for students of higher pedagogical institutions of education. Ternopil TDPU, 2002, p. 108. Ternopil TDPU, 2002, s. 108. [in Ukrainian].

3. Pyshchyk O. Krytychne myslennia yak faktor profesiinoi kompetentnosti *[*Critical thinking as a factor of professional competence.*]*. Shkola synerhii osvity i dukhovnosti: novi vyklyky, trendy i mozhlyvosti : mat. mizhnar. nauk.-prakt. onlain konf. (m. Kyiv, 23 zhovtnia 2020 r.). Kyiv: DZVO «Universytet menedzhmentu osvity». 2020. S. 116–120. [in Ukrainian].

4. Khvostychenko O. M. Rozvytok yak pryrodna potreba liudyny *[*Development as a natural human need.*]*. Dukhovno-intelektualne vykhovannia i navchannia molodi v KhKhI stolitti : mizhnar. period. zb. nauk. pr. / za zah. red. V. P. Babycha, Yu. D. Boichuka, L. S. Rybalko, O. M. Khvostychenka. Kharkiv : VNNOT, 2022. Vyp. 4. S. 587–591. [in Ukrainian].

5. Topalova S., Chystilina T. The Future of Civic Education in Ukraine - Transition to the Current European Model. URL: http://surl.li/kvqmzq

6. Datta S. Psychological Implications of Virtual Learning Environments: Perspectives in the Post-Covid Period. Psychology & Psychological Research International Journal (PPRIJ). 2023/ Vol. 8 Issue 1. DOI : https://doi.org/10.23880/pprij-16000323